

Státní ústřední archiv v Praze
Archivní 4 Praha 4
přečetl a schválil Mgr. Kolářský

Z doby vzniku a prvních let působení Požárního Sboru planánského.

Vznik Sboru jest položití do r. 1863, v němž městečko Planá bylo v ohrožení požárem postiženo zhoubným požárem, při němž 22 obytných stavení a též život lidský přišly na zmar. -

Za feudálního režimu do r. 1848 žily Planány takřka ve středověkých poměrech - jediné postavení nové, dodnes stojící školy r 1841, na místě dřevěné chaloupky, věštilo i zde příchod nových, lepších dob. Až do přijetí ústavní konstituce žil lid selský v tuhém poddanství - o lidu dělném ani nemluvě. Lidé, obzvláště starší, byli zaostalí, pověrčiví, svárliví a většinou ohroženi moru kořalečným.

Až na budovu školy, děkanství, Rychtu, c.k. poštu a c.k. přípitek v Planěnici v domě Hájkové / nyní K.Váňa, čp.106/ nebyly zde než přízemní domy s dřevěnými podlahami a šindelem kryté, díla lepenicového neb z nepalenyých cihel, které při vypuknuvším ohni chytaly jeden od druhého. Je pochopitelné, že se podobné tu i jinde, ohně velmi bály a přece v r. 1836 byly nacházeny v obci planánské listy, namířené proti tehdejšímu rychtáři Václ. Jelínkovi. Paličovi se přezdívalo, že obec vypálí, pak-li jmenovaný rychtář nebude sázen. Jelínek byl prý člověk u většiny obyvatel oblíbený a i na zámku černokostelockém bylo proti němu námitek, v úřadě zůstal. Na to dne 6.července 1836 byl v domku chalupníka Matěje Mašína v čp. 6 / nyní na místě jeho je stavení čp. Marka /, od něj chytl domek naproti č. 84 domkáře Boumy / nyní Kaloušek / a u obou shořely též stodoly a chlévy; přes ulici v č. 5 u sedláka Josefa Matouška shořely rovněž stodola a chlévy. Na to rychtář Jelínek svou funkci složil, ale zakrátko padlo paličovi v oběť dalších 6 domků nejméně jednou. Byly to č.85 vdovy Anny Jelínkové / nyní Nehasil / chalupa Jana Málka č. 87 / na místě stavení J.Marka /, domek Marie Rychlíkové č.88 / Pechhold / a domky vdov Jany Jandovské č. 70 a Eleonory Němčíkové č.71 / rovněž na místě nynějšího domu Pechholdova/. Ubohý lid byl vystrašen, jsa proti rozpoutanému živlu bezmocným a nenašel se nikdo - ani se strany úřadů - kdo by zorganizoval vzájemnou sousedskou pomoc. Vzájemní Boha a Svatých nepomáhalo. Zajímavé je, že palič nebyl nikdy objeven.

Velký požár vznikavší r. 1863 nebyl založen, ale povstal prý neopetrlostí při topení strništěm na ohništi, při němž asi hořící část spadla do hrůmady strniště pod ohništěm ležící. Požár vznikl v domku č. 101 vdovy Anny Kulhavé / nyní Karel Váňa / a při panující vichřici od jihu předcházejícím, dlouhotrvajícím větrům šířil se s velkou rychlostí, takže v půlhodině ohněm vzplálo 22 lidských obydlí - budovy vedlejší ani nebyly. Mimo školu, faru a kostel byla to celá státní městečka, dor

kem čp. 101 počínaje po celé pravé straně náměstí až včetně nynějšího Zdravotního střediska. V čís. 3 / nyní byt ředitele škol/ bylo tenkrát hospodářství žida Gince a tam uhořel za živa malý chlapec, blízký příbuzný pisatele těchto řádek. Dítě tam asi uteklo před ohněm, který zachvátil i jeho domov v č. 102 Jana Novotného /nyní Kopejtko/. Na hašení prý při panující vichřici nebylo ani pomyšlení, pro hrozný žár nebylo lze se k hořícím objektům vůbec přiblížit. Na druhé - levé straně náměstí - na jednotlivých staveních ale i na Rychtě šindelová střecha již chytala, vody však bylo málo a oheň tam prý ulévali pivem, takže budova ta byla uchráněna; jinak by bývalo veta i po druhé části městečka.

Úředně zjištěná škoda činila 66.001 zl.r.č., na tehdejší dobu částka velice značná. Ve škole ohořely zvencejí okna a popraskalo sklo, jiná škoda nepovstala. Z okolí ani z měst nepřispěchal obci ku pomoci nikdo, zato ale na vesnicích konány po té sbírky pro pohořelé v penězích a obilí.

Brzy po tomto požáru - den a měsíc není znám - sešli se někteří pokročilejší obyvatelé a seskupili se ve volné sdružení, činnice si úkolem, v případě požáru majetky své i spoluobčanů společně hájiti. Toto sdružení mělo k dispozici primitivní malou stříkačku na kolech, několik žebříků, sekýrek a provazců, což si čoenové pořídili vlastním nákladem.

Initiátorem sdružení byl tehdy z Prahy do svého rodiště ve vrátivší 28-ti letý truhlář Bedřich Šindler, jehož otec František, mistr pekařský byl starším cechů plaňanských.

Tento stav potrvával až do r. 1867, kdy pro prohrané válce s Pruskem Rakousko popřálo národům svým více svobody a dovoleno zakládání spolků. Toho roku přetvořeno Volné sdružení ve " Sbor dobrovolných hasičů". Nový spolek si zvolil řádné a odpovědné funkcionáře: předsedou stal se správce místního lichtenšteinského dvora Beran, velitel zůstal i nadále Bedřich Šindler. Plaňanská obec měla tehdy v čele představeného Jana Horela, rolníka z čís. 45 / dř. Skala u rybníka/, jenž již předtím tuto funkci zastával. Byl to muž na svém místě, energický a nad průměr vzdělaný. Z popudu toho byla pro nový spolek zakoupena nová, čtyřkolová stříkačka dokonalejšího typu, za 752 zl. u fy R.A. Smekal a náklad ten uhradila obec zcela ze svých prostředků.

Nová stříkačka byla do Plaňan přivezena dne 3. března 1869 za hlaholu zvonů, střelby z hmoždířů a slavnostně Sboru předána. Obec pro ni též vybudovala novou kůlnu na prostranství za obecní pastouškou /na místě nynější budovy MNV/ vedle před tím zřízené Obecní nemocnice / nyní stavení Kuchařovo čp. 123/.

Další vývoj Sboru a jeho působení mělo by se jevití z jeho knih a zpisů. R 1881 měl Sbor prý 28 činných členů a byl přičleněn k župě kolínské.

Roku 1888 uspořádán zde župní sjezd hasičský , při němž provedl místní Sbor cvičení na budově zdejší školy. Z té doby je snad zachováno tableau tehdejšího členstva, kteří jsou dnes ovšem dávno na pravdě boží.

R. 1893 zakoupil Sbor opět od fy R.A.Smekal na Smíchově za 2.000 zl novou parní stříkačku, za vydatné pomoci cukrovaru, pojišťovny a celé místní i okolní veřejnosti. Byl to stroj na tehdejší dobu velmi výkonný, k ohni býval tažen párem koní, při jízdě vytopený kotel chrtil černý praporec dýmu. Mnozí z vás se zajisté ještě na něj pamatujete. R. 1897 se s touto stříkačkou Sbor plaňanský účastnil hašení velkého požáru v Pečecké rafinerii cukru, při němž neohrožeností mužstva a vytvalostí budil po dva dny všeobecnou pozornost a pochvalu a zasloužil si ji plnou mírou. -

R. 1904 konán zde župní sjezd a místní sbor provedl ukázkové cvičení na budovách cukrovaru. To měl náš Sbor již i posunovací žebřík.

R. 1905^{o pravdu} rok po onem cvičení, vypukl v místním cukrovaru velký požár, který zničil hlavní budovu a některé budovy vedlejší. Zdejší Sbor upjal svou pozornost k uhájení kotelný, což se mu podařilo, takže během 5 měsíců byla továrna opět schopna zahájití kampaň. -

Až potud jsem vyčetl tyto údaje z místních záznamů. Další podrobnosti bude nutno sestavit z členských knih a ostatních záznamů Sboru.

Plňany, 10.II. 1958.

B.Šindler .

Pobírají Šindro, že pisatel tohoto zápisu je Jindřich Šindler který s tímto zápisem v tuto dobu osobně poznamil.

Pobírají pravdivost událostí v zápisu
Věrně Jm

Jindřich Šindler